

Amubai Allana B.Ed. College For Women's

ANSWER SHEET SERIAL NO.

To be filled by the candidate

Examination : BED - Final Year 2023
Part / Sem : Practice Exam
Subject : Learning and Teaching
Seat No. in words : Forty four

Section : _____
Date : 23/02/2024
Distance Regular Medium : Marathi Student Signature : _____

English Marathi Hindi
Urdu Gujarati
Amubai Allana B.Ed. College For Women's, Kunjheda Tal. Kannad Dist. Aurangabad, College Code: 143, Junior Supervisor's Name: _____, Junior Supervisor's Signature with date: _____

No. of Answer Books & Supplements: 1 +

Subject Code: 1004

0	0	0	0	0
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4
5	5	5	5	5
6	6	6	6	6
7	7	7	7	7
8	8	8	8	8
9	9	9	9	9

Candidate Seat Number: 000044

0	0	0	0	4	4
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

EXAMINER PART

Subject Code: _____
(Candidate should fill the subject code)

TOTAL MARK AWARDED BY EXAMINER

Q.No.	Marks Awarded	Q.No.	Marks Awarded
1	7	6	4
2	7	7	4
3	7	8	4
4	7	9	04
5	4	10	8
TOTAL			

Code No. & Signature of the Examiner: _____ Date: _____

Write the marks in the boxes before shading the circle'S, use Black / Blue ball Point Pen only.

TOTAL MARKS

0	0	0
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9

Use only Blue / Black Ball Point Pen to write and shade the circles

Subject Code: _____
(Candidate should fill the subject code)

TOTAL MARK AWARDED BY MODERATOR

Q.No.	Marks Awarded	Q.No.	Marks Awarded
1		6	
2		7	
3		8	
4		9	
5		10	
TOTAL			

Code No. & Signature of the Examiner: _____ Date: _____

Write the marks in the boxes before shading the circle'S, use Black / Blue ball Point Pen only.

TOTAL MARKS

0	0	0
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9

Use only Blue / Black Ball Point Pen to write and shade the circles

REVALUATION - I

Subject Code: _____
(Candidate should fill the subject code)

Code No. & Signature of the Revaluator - II: _____ Date: _____

Write the marks in the boxes before shading the circles, use Black / Blue ball Point Pen only.

Q.No.	Marks Awarded	Q.No.	Marks Awarded
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	
5		5	
TOTAL			

TOTAL MARKS

0	0	0
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9

Use only Blue / Black Ball Point Pen to write and shade the circles

REVALUATION - II

Subject Code: _____
(Candidate should fill the subject code)

Code No. & Signature of the Revaluator - II: _____ Date: _____

Write the marks in the boxes before shading the circles, use Black / Blue ball Point Pen only.

Q.No.	Marks Awarded	Q.No.	Marks Awarded
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	
5		5	
TOTAL			

TOTAL MARKS

0	0	0
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9

Use only Blue / Black Ball Point Pen to write and shade the circles

Q-1-A B C D
 7 7 7 7 = 28

प्रश्ना

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

अ)

→ अध्यापन :- अध्यापन ही इतरांना ज्ञान, कौशल्ये किंवा मूल्ये प्रदान करण्यासाठीची प्रक्रिया आहे. यामध्ये व्यक्तींना नवीन ज्ञान किंवा क्षमता आत्मसात करण्यात मदत करण्यासाठी माहिती, मार्गदर्शन आणि सहाय्य प्रदान करून शिक्षण सुलभ करणे समाविष्ट आहे.

उदाहरणार्थ, शाळाद्वारे आयकुल कशी चालवायची हे शिक्षकांचा विचार करावा :

१) स्पष्टीकरण :- शिक्षक संतुलन, पेडलिंग आणि आयकुलचे स्टेयरिंग या सुलभूत संकल्पना स्पष्ट करतात.

२) प्रात्यक्षिक :- शिक्षक योग्य तंत्र आणि सुरक्षितता उपाय दाखवून आयकुल कशी चालवायची याचे प्रात्यक्षिक दाखवते.

३) मार्गदर्शित सराव :- विद्यार्थी शिक्षकांच्या पाठिंब्याने आयकुल चालवण्याचा सराव करतो, स्थिर आणि सुरक्षित वातावरण जसे की जबाबारी नसलेली सपाट पृष्ठभाग.

४) अभिप्राय आणि सुधारणा :- शिक्षक शिक्षकांच्या प्रगत विद्वदल अभिप्राय प्रदान करते,

सुधारणेसाठी क्षेत्रे दर्शविते आणि तंत्रातील चुका
दुरुस्त करतात.

5) स्वतंत्र सराव :- जसजसा विद्यार्थ्याला आत्म-
विश्वास आणि कौशल्य प्राप्त होते, तसतसे ते
स्वतंत्रपणे शायकल चालवण्याचा सराव सुरू
देवतात, शिक्षक निरीक्षण करतात आणि
आवश्यकतेनुसार मदत देतात.

6) मजबुतीकरण आणि प्रोत्साहन :-
संपूर्ण प्रक्रियेदरम्यान, शिक्षक विद्यार्थ्याला
प्रेरित करव्यासाठी आणि त्यांची प्रगती मजबूत
करव्यासाठी प्रोत्साहन आणि सकारात्मक
मजबुतीकरण देतात.

स्फूर्तीकरण, प्रात्यक्षिक, सराव, अभिप्राय
आणि प्रोत्साहन या पुनरावृत्ती प्रक्रियेद्वारे,
शिकवणारा हळूहळू स्वतंत्रपणे शायकल
चालवण्यासाठी आवश्यक ज्ञान आणि
कौशल्य विकसित करतो.

7

प्रकला

ब)

→ संज्ञानात्मकता शिक्षणाला मानसिक बांधणीची एक प्रक्रिया मानते जिथे शिक्षणारे सक्रियपणे माहितीची जाणीव करून देतात, ती व्यवस्थित करतात आणि त्यांच्या विद्यमान ज्ञानासह एकत्रित करतात. शिक्षणाच्या सक्रिय सहभागी म्हणून पाहिले जाते असे जे समस्या सोडवणे, गंभीर विचार करणे आणि त्यांची समज निर्माण करण्यासाठी प्रतिबिंब यासारख्या क्रियाकलापांमध्ये गुंतलेले असतात.

संज्ञानात्मक शिक्षण परिस्थितीमध्ये, शिक्षणाच्या भूमिका मध्यवर्ती असते. माहितीवर प्रक्रिया करणे शक्तीची लागू करणे आणि त्यांच्या पूर्वीच्या ज्ञानाशी संबंध जोडणे यासाठी शिक्षणारे जबाबदार असतात ते सक्रियपणे कायमिथे व्यस्त असतात, अर्थ शोधतात आणि त्यांच्या स्वतःच्या समजुतीने शिक्षण करतात. शिक्षक एक सुविधा देणारा म्हणून काम करतो, मार्गदर्शन, मंचान, आणि शिक्षण प्रक्रियेस समर्थन देण्यासाठी संसाधने प्रदान करतो. शिक्षक अशा क्रियाकलापांची रचना करतात जे विचारांना चालना देतात, अन्वेषणास प्रोत्साहित करतात आणि सामग्रीसह अर्थपूर्ण सहभागास प्रोत्साहन देतात.

ते फीडबॅक देखील देतात, मेटाकॉग्निशनला प्रोत्सा-
हन देतात आणि एक सहाय्यक शिक्षण वातावरण
वाढवतात. एकंदरीत, शिक्षकाची भूमिका विद्यार्थ्यांची
संज्ञानात्मक विकासाला शूलभूत करणे आणि
समर्थन देणे आणि प्रोत्साहन देणे आहे.

आकुलन, स्मरणशक्ति आणि समस्या सोडवणे
यासारख्या मानसिक प्रक्रियांद्वारे ज्ञान प्राप्त
करण्याची आणि व्यवस्थापित करण्याची प्रक्रिया
म्हणून संज्ञानात्मकता शिक्षणाकडे पाहते.

या सिद्धांतामध्ये, शिक्षणाने सक्रिय सहभागी
आहेत जे माहितीची अर्थ जाणून घेण्याची त्यांची
समाज तयार करतात. शिक्षक अर्थपूर्ण अनुभव
देऊन, शिक्षकांच्या विचार प्रक्रियेचे मागदर्शन
करून आणि त्यांची संज्ञानात्मक कौशल्ये विकसित
करण्यात मदत करण्यासाठी मंचाने आणि
कुरुण शिक्षण शूलभूत करतात, प्रक्रिया करतात,
कनेक्शन बनवतात आणि त्यांची स्वतःची ते
ध्येय निश्चित करतात, त्यांच्या प्रगतीचे निरीक्षण
करतात आणि त्यांची शिक्षकांची उद्दिष्टे
साध्य करण्यासाठी विविध द्योखने वापरतात.
संज्ञानात्मक विकासाला चालना देण्यासाठी
शोध, चौकशी आणि गंभीर विचारांना
समर्थन देणारे वातावरण देखील शिक्षक
तयार करतात.

संज्ञानात्मक शिक्षण परिस्थितीमध्ये शिक्षकाची भूमिका म्हणजे अर्थपूर्ण अनुभव प्रदान करून, शिकणाऱ्याचा अध्याचा समजुतीच्या पातळीशी जुळवण्यासाठी मंचान सूचना आणि उच्च-क्रम विचार कौशल्यांचा विकास समर्थन देणारा अग्रिप्राय प्रदान करून शिक्षण सुलभ करणे. एकंदरीत, शिक्षक मार्गदर्शक आणि सुविधा देणारा म्हणून काम करतो. जो विद्यार्थ्यांचा संज्ञानात्मक प्रक्रियेस समर्थन देतो आणि शिकवण्यासाठी अनुकूल वातावरण तयार करण्यात मदत करतो.

प्रश्ना ७)

→ ज्ञानरचनावादी अध्यापन रचनावादाच्या सिद्धांतावर आधारित आहे, जे सुचविते की शिकणारे सक्रियपणे गोष्टींचा अनुभव घेऊन आणि त्या अनुभवावर चिंतन करून जगाबद्दलचे त्यांचे स्वतःचे आकलन आणि ज्ञान तयार करतात. यथे काही प्रमुख तत्वे आहेत:

१) सक्रिय सहभाग:

शिकणारे निष्क्रियपणे माहिती प्राप्त करवारेवजी त्यांच्या शिकण्याचा प्रक्रियेत

सक्रियपणे सहभागी होतात, ते साहित्यात गुंतवतात, समवेतस्कांशी, सहयोग करतात आणि त्यांच्या अनुभवावर विचार करतात.

2) पूर्वीचे ज्ञान :-

पूर्वीचे ज्ञान आणि अनुभव नवीन समाज तयार करतात, विद्यार्थ्यांना आर्थिक साहित्य असलेल्या गोष्टींवर शिक्षक व्यास करतात, त्यांना नवीन माहिती विद्यमान मानसिक फ्रेमवर्कशी जोडण्यात मदत करतात.

3) सामाजिक परस्परसंवाद :-

सामाजिक परस्परसंवादाद्वारे शिक्षण वरिष्ठ केले जाते. सहयोगी क्रियाकलाप, चर्चा आणि गट कार्य विद्यार्थ्यांमध्ये ज्ञानाचा देवाणघेवाण आणि बांधकाम सुलभ करतात.

4) अस्यल कार्य :- शिक्षकांचा कार्य अस्यल आणि अश्रपूर्ण असतात, अनेकदा पास्तविक जगातील समस्या किंवा परिस्थिती प्रतिबिंबित करतात, हे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या शिक्षणाची प्रासंगिकता पाहण्यास आणि व्यवहारिक संवर्णमिथे लागू करण्यास साहत करते.

5) संचान :- विद्यार्थी नवीन कौशल्ये आणि समान विकसित करतात म्हणून शिक्षक मागदर्शने आणि समर्थने देऊन संचान प्रदान करतात. हे समर्थन द्यावे लागते कारण विद्यार्थी अधिक स्वतंत्र होतात.

6) प्रतिबिंब :- प्रतिबिंब शिक्षकाच्या प्रक्रियेचा अविभाज्य भाग आहे. शिक्षकांच्या व्याख्या स्वतःच्या विचारसरणीबद्दल (मेवकॉमिशन) गंभीरपणे विचार करण्यास प्रोत्साहित केले जाते, जे त्यांना गैरसमज ओळखण्यात आणि त्यांची समज वाढवण्यास मदत करते.

7) अनेक दृष्टीकोन :- माहितीचे स्पष्टीकरण करण्याचे अनेक मार्ग आहेत हे ओळखून, रचनावादी शिक्षण विद्यार्थ्यांना विविध दृष्टीकोन आणि पर्यायी दृष्टीकोन विचारात घेण्यास प्रोत्साहित करते.

उपरीत ज्ञानरचनावादी अध्यापन हे शिक्षकाकडून विद्यार्थ्यांकडे ज्ञानाचे निष्क्रिय प्रसारण करण्याऐवजी सक्रिय शिक्षण, सहयोग, टीकात्मक विचार आणि स्वतः शिक्षकांच्यामार्फत अर्थ निर्माण करण्यावर भर देते.

प्र. 9 ला 3)

→ समस्या निष्कारण :-

समस्या निष्कारण करणे हे कुठे कुठे किंवा जटिल समस्यांवर उपाय शोधण्याची प्रक्रिया आहे. यात समस्या ओळखणे, संभाव्य निराकरणे निमण करणे, त्या उपायांचे मूल्यमापन करणे आणि सर्वोत्तम अंमलबजावणी करणे समाविष्ट आहे.

अध्यापन प्रक्रियेमध्ये समस्या-आधारित शिक्षण (CPBL) समाविष्ट करणे हा विद्यार्थ्यांची समस्या शोधण्याची कोणत्या विकसित करण्याचा एक प्रभावी मार्ग असू शकतो.

9) सध्याच्या वास्तविक-जगातील समस्या :-

विद्यार्थ्यांना विषयाशी संबंधित असलेले, मुक्त समस्यांची ओळख करून देणे हे त्यांना त्यांच्या शिक्षणाचा व्यवहारिक उपयोग पाहण्यास सक्षम करते.

2) सहयोग सुलभ करा :- विद्यार्थ्यांना समस्या शोधण्यासाठी शाळांमध्ये काम करण्यास प्रोत्साहित करा. सहयोग त्यांना एकमेकांच्या दृष्टीकोनातून शिकव्यास आणि कल्पना

आमायिक कुरव्यास , गंभीर विचार आणि अर्जिन-
शीलता वाढवव्यास अनुमती देते.

3) सागर्शिन प्रदान करा : व्याख्याता एवजी एक सूत्र-
धार किंवा सागर्शिक म्हणून कार्य करा. आव-
श्यकतेनुसार अमर्शन आणि संसाधने ऑफर कर,
परंतु विद्यार्थ्यांना समस्या सोडवव्याच्या प्रक्रियेची
मालकी घेव्यास अनुमती द्या.

4) चिंतन कुरव्यास प्रोत्साहित करा : विद्यार्थ्यांची
समस्या सोडवल्यानंतर, प्रक्रियेवर चिंतन कुर-
व्यास प्रोत्साहन देणारी यची किंवा क्रियाकुलाप
शुलभ करा. कोणती रणनीती प्रभावी होती ?
त्यांना कोणत्या आव्हानांच्या सामना करावासागत
पुढच्या वेळी ते वेगळे काय करून शकतील ?

5) अभिप्राय ऑफर करा : दृष्टीवर लक्ष केंद्रित करून
विद्यार्थ्यांच्या समस्या सोडवव्याच्या पद्धतीवर
रचनात्मक अभिप्राय द्या. त्यांना त्यांच्या पद्धतींमधून
गंभीरपणे विचार कुरव्यास आणि यथार्थ पद्धती
विचार कुरव्यास प्रोत्साहित करा.

Q-2 A B C D
 4 4 4 4 = 16

प्र 2 रा

शोडश्यात टीपा लिहा:

अ)

→ अध्यापन - शिकरण परिस्र्थतीत शिक्षक अनेक
 भूमिका बजावतात:

१) फॅसिलिटेटर: ते शिक्षण प्रतिक्रियेचे मार्गदर्शनि
 आणि सुविधा देतात, संसाधने, समर्थन
 आणि अग्रिप्राय प्रदान करतात.

२) ज्ञान तंत्र: ते विद्यार्थ्यांना विषय समजव्यास
 मदत करव्यासाठी ज्ञान देतात, संकल्पना स्पष्ट
 करतात आणि स्पष्टीकरण देतात.

३) प्रेरक: ते विद्यार्थ्यांना प्रेरणा देतात आणि प्रोत्सा
 हन देतात, उत्साह वाढवतात आणि शिकवव्याची
 सकारात्मक वृत्ती वाढवतात.

४) मूल्यांकनकर्ता: ते चाचव्या, प्रश्नमंजुषा, आसाइ -
 नमेंट यांसारख्या विविध माध्यमांद्वारे विषया -
 थ्यांच्या प्रगतीचे मूल्यांकन करतात आणि
 रचनात्मक अग्रिप्राय देतात.

५) समुपदेशक: ते विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शनि आणि
 समर्थन देतात, त्यांना आव्हानांवर मात

करव्यास, ध्येय निश्चित करव्यास आणि माहितीपूर्ण
निर्णय घेव्यास मदत करतात.

6) रोल मॉडेल :- ते व्यावसायिकता, नैतिक वर्तन आणि
शिकव्याची आवड दाखवतात, विद्यार्थ्यांचे
अनुकरण करव्यासाठी आपण म्हणून काम करतात.

7) अनुकूलन :- विविध शिक्षण शैली, क्षमता आणि
विद्यार्थ्यांच्या गरजा पूर्ण करव्यासाठी ते त्यांच्या
शिकव्याच्या पद्धती आणि धोरणे समायोजित करतात.

8) क्रिटिकल थिंकिंगचे फॅसिलिटेटर :- ते विद्यार्थ्यांना गंभीरपणे
विचार करव्यास, माहितीचे विश्लेषण करव्यास
आणि स्वतंत्रपणे समस्या सोडवव्यास प्रोत्साहित
करतात.

9) सर्जनशीलतेचे प्रवर्तक :- ते विद्यार्थ्यांना कल्पनांचा शोध
घेव्यास, चोकटीबाहेरचा विचार करव्यास आणि सर्जनशील
तेने व्यक्त होव्यास प्रोत्साहित करून सर्जनशीलता आणि
नवकल्पना वाढवतात.

10) अजीवन शिक्षणाचे प्रवर्तक :- ते शिकव्याची आवड
निमिाण करतात आणि वर्गाच्या प्लॅनिकडे लागू
असलेल्या कौशल्ये आणि ज्ञानाच्या संपादनास
प्रोत्साहन देतात.